

РЕЙ БРЕДЪРИ ПРЕНАСЯНЕ НА МОЩИТЕ

Превод от английски: Нели Константинова, 1982

chitanka.info

Този ден щяха да пренасят мощите и всички, включително и баба Лоблили бяха наизлезли по летния път. Вървяха в зеления ден под високото небе на Мисури. Долавяше се дъхът на сменящи се сезони и на трева, изпълваща се е малките експлозии на цветята.

— Ето че стигнахме — каза баба Лоблили над бастуна си, хвърли им един бърз поглед с кафявите си очи и плю в прахта. Гробището се намираще от едната страна на спокоен хълм. По отдавна слегналата се пръст имаше дървени кръстове; бръмбари жужеха наоколо в многообразието ма звуците и пеперуди разцъфваха и увяхваха в чистия син въздух. Високите загорели мъже и жените в памучни рокли стояха в дългото безмълвно време, свели поглед към дълбоко заровените си роднини.

— Е, да се залавяме за работа — каза старицата и закуцука по влажната трева, почуквайки ситно с бастуна си.

Останалите извадиха лопати и кошници с маргаритки и люляци, здраво свързани на букети. През август оттук държавата щеше да прокарва път и понеже гробището не се използваше вече петдесет години, роднините се бяха съгласили да изровят тленните останки и да ги положат на друго място.

Баба Лоблили коленичи и лопатата затрепера в ръцете ѝ. Останалите се заеха с местата на своите близки.

— Бабо — обади се Джоузеф Пайкс, хвърляйки сянка в изкопаното пред нея. — Недей тук да копаеш, бабо. Това е гробът на Уилям Симънз.

При звука на гласа му всички прекъснаха работата си и го погледнаха, но в студения следобеден въздух се чуваше само шушненето на пеперудите.

Старата жена се обърна към Пайкс:

— Знам аз чие място е! Но не съм виждала Уилям Симънз от шестдесет години и днес смятам да го навестя. — Тя съсредоточено изхвърляше лопата след лопата влажна пръст, вгълбена в себе си и разправяше нещо на деня и на онези, които може би я слушаха. — Преди шестдесет години и той — чудесен мъж, само на двадесет и три години... А аз — аз на двадесет, златото по главата, млечните ръце и шия, бузите като праскови. Шестдесет години и предстоящата сватба, а после болестта и той умиращ. И аз, сама и помня как пръстта се трупаше върху му в проливния дъжд.

Всички я гледаха.

— Но все пак, бабо — обади се Джоузеф Пайкс.

Гробът бе плитък. Тя скоро опря о дългия железен ковчег.

— Помогнете ми! — извика тя.

Девет мъже се впуснаха да извадят ковчега от земята. Бабата ги командваше с бастуна:

— Полека! — викаше тя. А така! — сложиха го на земята. — Сега бъдете тъй добри да занесете мистър Симънз за малко в къщата ми.

— Ще го занесем на новото гробище — каза Джоузеф Пайкс.

Бабата го изгледа остро.

— Ще занесете този сандък право в къщата ми и толкоз! Много ще ви благодаря.

Мъжете я проследиха с очи, докато се смаляваше нататък по пътя. После се извърнаха към ковчега, спогледаха се и си плюха на ръцете.

Скоро вече вмъкваша железния ковчег през външната врата на бялата къщичка на бабата. Поставиха го до тумбестата печка.

Тя почерпи всички по чашка.

— А сега да вдигнем капака — нареди тя. — Не всеки ден ти се случва да видиш такива стари приятели.

Мъжете не помръдваха.

— Ама вие ако не щете, аз сама ще го сторя. — Тя поочука капака с бастуна си, за да излюци коричката пръст. На пода се разбягаха паяци. Долавяше се плътният мирис на разорана пролетна почва. Мъжете се заловиха с капака. Бабата отстъпи до тях.

От устните им се откъсна шепот като въздишка на октомврийски вятър.

— Отваряйте! — каза тя, вдигнала бастуна с жест на древна богиня. И капакът се издигна във въздуха. Мъжете го оставиха на пода и се обърнаха.

Пред тях в светлите златисти пращинки, уталожващи се през въздуха, лежеше Уилям Симънз. Спеше с лека усмивка на устните, със сплетени пръсти, пременен.

Баба Лоблили простена.

— Но той е съвсем цял!

И наистина беше. Непокътнат като брѣмбар в бронята си, кожата му нежна и бяла, клепачите като листца на цвете над хубавите очи, устните му запазили още цвета си, грижливо сресаната коса, връзката в стегнат възел, добре изрязаните нокти. Изобщо беше си същият като в деня, когато хвърляха прѣстта върху безмълвния му ковчег.

Старата жена стоеше със стиснати очи, ръцете ѝ вдигнати да възпрат дѣха пред устните ѝ. Не виждаше добре.

— Кѣде ми са очилата? — извика тя. Хората ги затърсиха. — Ох, как не можете да ги намерите! — викаше тя и присвиваше очи към мъртвеца. — В същност няма значение — добави и приближи към ковчега. Стаята стихна. Старата жена въздѣхна и с треперлив глас занарежда над отворения ковчег.

— Съвсем се е запазил — обади се една жена. — Просто недокоснат.

— Такива неща не могат да се случат — каза Джоузеф Пайкс.

— Но се е случило — отвърна жената.

— Шестдесет години под земята са това. Човек не може да се запази толкова дълго.

Кѣсното следобедно слънце проникваше през прозорците, последните пеперуди кацаха по цветята, за да заприличат самите те на цветя.

Баба Лоблили разтреперана отпусна сбрѣчканата си ръка.

— Земята го е запазила, сякаш на въздух е бил. Тази хубава суха почва съвсем го е запазила.

— Толкова е млад — изхлипа една жена, — толкова млад!

— Да — продума баба Лоблили и пак го погледна. — Лежи той тук на двадесет и три години, а аз осемдесетте гоня. — Тя стисна очи.

— Недей така, бабо — докосна рамото ѝ Джоузеф Пайкс.

— Да, лежи той само на двадесет и три години, красив и чист, а аз... — Тя стискаше очи. — А аз до него — никога вече млада, само старост и брѣчки и никаква възможност отново да стана млада. О, господи! Смъртта запазва хората млади. Погледнете колко добра е била с него смъртта. — Тя прокара бавно ръце по лицето и тялото си, обръщайки се към останалите. — Смъртта е по-добра от живота. Защо и аз не умрях тогава? Така щяхме да бъдем заедно и двамата млади. Аз в ковчега с дантелената сватбена рокля, очите затворени, свенливи и в смъртта. А ръцете молитвено скръстени на гърдите.

— Недей така — да говориш, бабо.

— Остави ме! Защо и аз не умрях! Тогава, като се върнеше да ме види, както се върна днес, нямаше да бъда *такава!*

Ръцете ѝ шареха по бръчките на лицето, пощипваха изпитите страни, хлътналата уста, дърпаха кичур сива коса и тя го погледна с ужасени очи.

— Хубаво посрещане му пригответе! — Тя вдигна мършавите си ръце. — Да не мислите, че човек на двадесет и три години ще иска да погледне една седемдесет и девет годишна баба с помия във вените! Измамена съм! Смъртта го е запазила завинаги млад. А вижте ме мен: същото ли направи Животът?

— Всичко се връща — обади се Джоузеф Пайкс — Той не е млад, бабо. В същност минава осемдесетте.

— Глупав си ти, Джоузеф Пайкс. Погледни го — гладък като камък, недокоснат от хилядите дъждове. И сега, след като си дойде да ме види, той ще си хареса някое младо момиче. Какво може да иска от една стара жена?

— Той не може вече от никого нищо да иска — каза Джоузеф Пайкс.

Старата жена го отстрани.

— А сега всички се махайте! Този ковчег не е ваш и капакът не е ваш, и той не е вашият почти-съпруг! Ще оставите тук ковчег за през нощта, а утре ще го заровите в новия гроб.

— Добре, бабо, той все пак беше твоят любим. Утре рано ще дойда. Само недей да плачеш.

Тя стоеше вкаменена наред стаята, докато излезе и последният човек. После взе свещ, запали я и забеляза, че отсреща на височинката имаше някой. Беше Джоузеф Пайкс. Той ще стои там цялата нощ, помисли тя, но не му извика да се маха. Не погледна повече през прозореца, но знаеше, че е там.

Тя отиде до ковчег и се взря в Уилям Симънз.

Гледаше ръцете му и виждаше движенията им. Виждаше ги да опъват поводите на коня. Спомняше си устните му да подвикват, когато каретата се плъзгаше по поляната с равния ход на коня, сенките на лунната светлина наоколо. Тя знаеше какво бе да те държат тези ръце.

Пипна костюма му.

— Но това не е същият костюм, с който го погребяхме! — извика тя внезапно. И въпреки това знаеше, че е същият. Шестдесетте години бяха променили не костюма, а вида му в представите ѝ.

Обхваната от внезапен страх, тя дълго се лута, докато си намери очилата. Сложи си ги.

— Това не е Уилям Симънз! — възкликна пак тя.

Обаче знаеше, че и това не е вярно. Уилям Симънз си беше.

— Брадичката му беше по-издадена — тихо хлипаше тя. — Или не беше? А косата му? Имаше такъв чудесен червеникав оттенък, помня го! А тази коса тук е чисто кафява. Ами носът му, не помня да е бил такъв остър!

Тя стоеше, надвесена над този чужд човек и като го разглеждаше постепенно се убеди, че наистина е Уилям Симънз. Разбра нещо, което трябваше винаги да е знаела: мъртвите хора са като восъчен спомен — взимаш ги в представите си, започваш да ги моделираш: тук поопънеш нещо, там посплескаш, изтегляш тялото по-дълго, оформяш и размачкваш, извайваш и накрая се получава един човек-спомен, който е много далеч от истинския си вид.

Беше обърквана и имаше чувството, че са ѝ отнели нещо. Предпочиташе никога да не бяха отваряли ковчега. Или поне да не си беше слагала очилата. Отначало не го бе видяла съвсем ясно: просто колкото да запълни очертанията му с представите си. Но сега, с тези очила.

Не сваляше поглед от лицето му. То започваше по малко да ѝ става познато. Онзи спомен за него, който бе скътала настрани и пазеше вече шестдесет години, се разтопи и бе заместен от човека, когото наистина бе познавала. Чудесен беше. Чувството за загуба постепенно я напускаше. Същият си беше наистина. В същност винаги така ставаше с хора, които от години не си виждал и изведнъж те се връщат и ти казват здрасти. Известно време се чувстваш неловко с тях, но после се отпускаш.

— Да, това си ти — засмя се тя. — Виждам те да надничаш иззад цялата си непознатост. Виждам те да проблясваш оттук-оттам с някогашната си закачливост.

Тя отново заплака. Да можеше себе си да излъже, да можеше само да каже:

— Погледнете го, той не е същият, това не е същият човек, заради когото толкова съм страдала! — тогава би се почувствала по-добре. Но всичките тия малки човечета, които бяха в главата ѝ, ще се залюлеят в люлчиците си, ще ѝ се изсмеят и ще кажат: „Не можеш ни излъга, бабо!“

Да, колко лесно беше да излъже. И да се почувства по-добре. Но не искаше да се лъже. Изпитваше огромна смазваща мъка, защото той бе пред нея млад като изворна вода, а тя — стара като морето.

— Уилям Симънз! — хлипаше тя. — Не ме гледай! Знам, че още ме обичаш и ей сега ще се приготвя!

Тя разжари огъня в печката, бързо сложи машата и скоро главата ѝ бе цялата в сиви къдрици. Напудри лицето си, отхапа една череша, за да оцвети устните си, пощипна бузите, за да се зачервят. Заизважда от скрина старите дрехи, докато намери една излиняла синя кадифена рокля. Облече я.

Погледна се ядно в огледалото.

— Не, не — простена тя, — нищо не мога да направя, за да стана по-млада от теб, Уилям Симънз! Дори и да умра сега, няма да се отърва от това старо нещо, което се е промъкнало в мен, тази болест...

Изпита ужасно желание да избяга завинаги в горите, да се отпусне на купчина сухи листа и да се разтопи заедно с тях в димящи развалини. Прекоси стаята, решена никога да не се върне. Но като дръпна вратата, студеният вятър се втурна в стаята и тя чу вик, който я разколеба.

Вятърът хукна из стаята, блъсна се в ковчега и се вмъкна в него.

Уилям Симънз сякаш потрепера.

Старата жена тръшна вратата.

Върна се бавно до него и го погледна.

Беше остарял с десет години.

По лицето и ръцете му се бяха появили бръчки.

— Уилям Симънз.

В последвалия час лицето на Уилям Симънз отмерваше годините. Страните му хлътнаха и се сбръчкаха, сякаш юмрук се стисваше, сякаш ябълки се изсушаваха за ошав. Плътта му, изваяна от чист бял сняг, почна да се разтапя от горещината в стаята. Сякаш се овъгли. Въздухът сбръчка устните и клепачите му. После, сякаш от удар на чук, по лицето му плъзнаха хиляди бръчки. Тялото се сгърчи с

агонията на времето. Той стана на четиридесет, после на петдесет, на шестдесет години! Изгаряше, изгаряше! Откъм лицето и ръцете му се чуваше тихото шушнене на изгарящото време, сто и десетте, сто и двадесетте години вдълбаваха своите бразди.

Баба Лоблили стоя до него цялата студена нощ, замръзнала, с ужасни болки в птичите си кости и наблюдаваше променящия се човек. Беше свидетел на всички невероятности. Най-сетне усети как нещо поосвободи сърцето ѝ. Вече не беше тъжна. Тежестта се вдигна от нея.

Кротко заспа на стола срещу него.

Откъм гората се зададе жълтото слънце, птици, мравки и ручей се раздвижиха, спокойни, запътени нанякъде.

Беше вече сутрин.

Старата жена се събуди и погледна към Уилям Симънз.

— А! — възкликна тя като го видя.

От дъха ѝ косите му се размърдаха и почнаха да се люцят като какавида, топяха се като бонбонче, изгаряни от някакъв невидим огън. Викът ѝ разцепи костите му на две, от ковчегата се разнесе тихото шушнене, леки пращинки литнаха в слънчевите лъчи.

Отвореше ли вратата, вятърът щеше да го отнесе като купчина сухи листа!

Тя стоя дълго време, надвесена над ковчегата. После, сякаш направила внезапно откритие, тя извика и се облегна назад. Прекара ръка по лицето си, после опипа хлътнолите си гърди, ръцете, краката, изпитите бузи.

Чул вика ѝ, дотича Джоузеф Пайкс.

Отвори вратата точно когато баба Лоблили затанцува и се разскача из стаята в някакво бясно въртене с жълтите си обувки на високи токове.

Пляскаше ръце, смееше се, мятеше поли, тичаше в кръг и валсираше със сълзи на лицето. И на слънчевата светлина тя завика към мяркащото се в огледалото отражение:

— Аз съм млада! Аз съм на осемдесет, но съм по-млада от него!

Тя тичаше, подскачаше на един крак, правеше реверанси.

— Всичко се връща, Джоузеф Пайкс, прав беше! — кискаше се тя. — Аз съм по-млада от всички мъртъвци на земята.

И танцуваше така бясно, че вихрушката на полите ѝ бръсна ковчега, шушненето на какавидата се вдигна във въздуха и увисна като златен прах сред нейните викове.

— Е-е-ха-а! Е-е-ха-а!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.